

Wykaz metod pracy stosowanych w Przedszkolu Miejskim Nr 3 w Działdowie w roku szkolnym 2016/2017

Okres przedszkolny jest czasem bardzo ekspresyjnym w życiu każdego człowieka, bowiem właśnie wtedy kształtują się podstawowe cechy osobowości dziecka, za które w głównej mierze odpowiedzialne jest wychowanie. Natomiast wychowanie nieukształtowanej jeszcze istoty nie opiera się tylko i wyłącznie na domu rodzinnym, ale także na placówkach oświatowych i innych współzależnych jednostkach, na które nie mamy wpływu. Wpływ natomiast mamy na dziecko i winniśmy jako nauczyciele uczynić wszystko, by stwarzać sytuacje, w których dziecko znalazłoby zaspokojenie potrzeb wychowawczych. Dobór metod wychowawczych jest zależny od indywidualnych potrzeb i umiejętności jednostki, którą zamierzamy kształtować. Najlepszymi metodami są metody aktywizujące, które umożliwiają praktyczne wykorzystanie wiedzy w świetle życia codziennego, rozbudzają wyobraźnię dziecka i kreatywność. Wszystkie metody, jak i techniki służyć mają rozwijaniu podstawowych i pożądaných cech osobowości dziecka.

Wykaz metod

METODA RUCHU ROZWIJAJĄCEGO WERONIKI SHERBORNE

Nazwa metody „Ruch Rozwijający” wyraża główną ideę metody tj. posługiwanie się ruchem jako narzędziem wspomagania rozwoju psychoruchowego dziecka i terapii zaburzeń tego rozwoju. System ćwiczeń w tej metodzie wywodzi się z naturalnych potrzeb dziecka, zaspokajanych w kontakcie z dorosłymi tj. z tzw. baraszkowania. Podstawowe założenia metod to rozwijanie ruchem trzech aspektów:

1. Świadomości własnego ciała i usprawniania ruchowego.
2. Świadomości przestrzeni i działania w niej.
3. Dzielenia przestrzeni z innymi ludźmi i nawiązywania z nimi bliskiego kontaktu.

Kategorie ruchu w metodzie W. Sherborne oraz ich opis

1. Ruch prowadzący do poznania własnego ciała. Ruchy należące do tej kategorii pozwalają na stopniowe poznanie poszczególnych części ciała, co stanowi sprawę kluczową.
2. Ruch kształtujący związek jednostki z otoczeniem fizycznym. Celem tej kategorii ruchu jest wykształcenie orientacji w przestrzeni, aby na tej podstawie mógł wytworzyć się związek między człowiekiem a otoczeniem, a w rezultacie poczucie swobody pacjenta w przestrzeni bez lęku, zagrożenia itp.

3. Ruch wiodący do wytworzenia się związku z drugim człowiekiem.
Ze względu na typ R. Laban ruchu klasyfikuje związki międzyludzkie jako:
  - a) Ruch „z” (*with*)
  - b) Ćwiczenia ruchowe, w których 1 partner jest bierny, drugi zaś aktywny i opiekuńczy względem niego.
  - c) Ruch „przeciwko” (*against*)
Ćwiczenia ruchowe, których celem jest uświadamianie uczestnikom ich własnej siły przy współdziałaniu z partnerem bez elementów agresji. Z tego powodu nie wskazane jest pobudzanie do przyjmowania postaw konkurencyjności, wyłanianie zwycięzców i pokonanych.
  - d) Ruch „razem” (*shared*)
Ćwiczenia ruchowe, które wymagają jednakowego zaangażowania partnerów i prowadzą one do wytworzenia harmonii i równowagi. Warunkiem osiągnięcia sukcesu w tym zakresie jest wzajemne zaufanie, zrozumienie, współpraca i równy wkład fizyczny.
4. Ruch prowadzący do współdziałania w grupie. Różnica w porównaniu z opisanymi powyżej ćwiczeniami dotyczy liczebności uczestników. Jest ona większa - najpierw ćwiczenia wykonuje się w trójkach, a potem z całą grupą
5. Ruch kreatywny. Ruch ten jest spontaniczny, kreatywny i swobodny - np. taniec wyzwolony. Ma pomóc w sposób twórczy wyrazić „siebie”.

METODA GIMNASTYKI TWÓRCZEJ RUDOLFA LABANA

Twórcą metody gimnastyki twórczej, zwanej również metodą improwizacji ruchowej czy nowoczesnym tańcem wychowawczym był Rudolf Laban. Powstała ona w opozycji i w akcie protestu wobec ruchu odwzorowywanego, wykonywanego na komendę i polega na ruchu podejmowanym zgodnie z własną inwencją, fantazją i doświadczeniem. Zgodnie z tą koncepcją ćwiczenia gimnastyczne powinny mieć formę zadań otwartych, które zapewniają swobodę i możliwość decydowania o sposobie wykonywania ruchu, a tym samym wyrażania swojej indywidualności.

Podczas zajęć prowadzonych metodą Labana obowiązują zasady:

- każdy ćwiczący wykonuje zadania ruchowe na swój sposób (bez pokazu),
- zajęcia prowadzone są w luźno ustawionej grupie, a pozycja wyjściowa do ćwiczeń jest dowolna dla każdego dziecka,
- elementem towarzyszącym wykonywaniu zadań ruchowych może być muzyka.

Tematyka zadań ruchowych dotycząca pięciu zasadniczych tematów i przykładowe ćwiczenia w obrębie każdego z nich:

1. Wyczucie (świadomość) własnego ciała.
2. Wyczucie ciężaru i czasu.
3. Wyczucie przestrzeni.
4. Rozwijanie wyczucia płynności ruchu i ciężaru ciała w przestrzeni i czasie.
5. Adaptacja ruchów własnych do ruchów partnera lub grupy.

Przy konstruowaniu toku zajęć obowiązują trzy zasady:

1. Zasada wszechstronności.

2. Zasada naprzemienności wysiłku i rozluźnienia.
3. Zasada stopniowania trudności.

METODA PEDAGOGIKI ZABAWY (KLANZA)

Metoda ta opiera się ona na rozumieniu terminu "zabawa" pojmowanego jako czynność dającą przyjemność, wyzwalamą kreatywność, zaspokajającą różne potrzeby, pozwalającą na poznanie nowych wartości, zdobycie wiedzy, a także na budowanie odrębnego, fikcyjnego świata. Metoda zakłada, że każdy człowiek może rozwijać się przez całe życie. Dlatego podczas zajęć pedagog dąży do sytuacji edukacyjnych, w których każdy uczestnik może osiągnąć sukces, co buduje jego pozytywną samoocenę i poczucie własnej wartości.

Można wyodrębnić następujące rodzaje zabaw stosowanych w pedagogice zabawy:

- zabawy ułatwiające wejście w grupę, poznanie nowego otoczenia,
- zabawy rozluźniające, odprężające, wykorzystujące ruch, taniec, gest, likwidujące napięcie mięśni i napięcie psychiczne,
- zabawy ułatwiające wprowadzanie tematu, pozwalające poznać odczucia, doświadczenia, potrzeby i oczekiwania członków grupy,
- gry dydaktyczne - przedstawienie problemu i poszukiwanie rozwiązań według proponowanych reguł,
- gry dyskusyjne - analizowanie danego problemu a różnych stron z włączeniem doświadczenia i dotychczasowej wiedzy,
- metody ułatwiające przekaz informacji zwrotnej, sygnalizujące indywidualną reakcję i odczucia poszczególnych osób,
- drama - wykorzystująca gry z podziałem na role jako wstęp do omówienia konkretnego problemu,
- zabawy umożliwiające samoocenę, poznanie własnej hierarchii wartości, własnych spontanicznych zachowań,
- zabawy integrujące grupę, umożliwiające wszystkim wspólną, aktywną zabawę bez podziału na bawiących się i obserwatorów, bez ośmieszającej rywalizacji, przypadkowych wygranych i kilku zwycięzców.

METODA AKTYWNEGO SŁUCHANIA MUZYKI WEDŁUG BATTI STRAUSS

Metodę opracowała nauczycielka z Izraela w celu przybliżenia dzieciom muzyki klasycznej. Słuchanie muzyki tą metodą integruje różne formy aktywności: granie, tańczenie, mówienie krótkich wierszy lub wycieczek, rytmiczne powtarzanie prostych gestów, próby śpiewania linii melodycznych słuchanych utworów, czy też rytmiczne snucie dowolnej opowieści. Największą radością dzieci jest, gdy mogą obcować z muzyką, aktywnie wchodząc w różne role (dyrygent, muzyk) przy użyciu różnych rekwizytów (instrumenty, pałeczki, krążki). Wychowankowie działają, słuchając muzyki, poznają dzieło, doświadczają jego dynamiki, tempa, rytmu i przeżywają „na sobie”, reagując ruchem, słowem. Zajęcia takie nie nużą, bo dzieci chcą wielokrotnie słuchać utworu, ponieważ za każdym razem mogą być w innej roli, grać na innym instrumencie, zmieniać rekwizyt czy partnera w tańcu.

METODA OPowieści RUCHOWEJ J. G. THULINA

Twórcą tej metody jest szwedzki pedagog Józef Gotfryd Thulin. Zaproponował on wykorzystanie bajek, legend i innych opowieści jako tła do rozwijania aktywności ruchowej

dzieci, które ruchem miały odtwarzać sytuacje i zdarzenia występujące w fabule. Metoda opowieści ruchowej polega więc na tym, że nauczyciel, poprzez odpowiedni - atrakcyjny i ciekawy temat opowiadania działa na wyobraźnię dziecka, zachęcając je do odtwarzania ruchem treści opowiadania, przedstawiania czynności ludzi dorosłych, sposobu poruszania się zwierząt, ptaków, różnych sytuacji, zdarzeń itp. Wystarczy więc, jak pisze W. Gniewkowski, uruchomić jedynie słuch i wyobraźnię dziecka. "Słucha ono bowiem opowiadania nauczycielki (bajki, zdarzeń i historyjek prawdziwych lub zmyślonych, mówionych prozą lub wierszem) i na podstawie wyobrażeń o ruchu wynikającym z fabuły wykonuje odpowiednie ruchy (czynności) w trakcie opowiadania. Niepotrzebne są do tego przybory ani przyrządy, albowiem fantazja zastępuje wszystko." Metoda opowieści ruchowej jest doskonałą metodą do pracy w przedszkolu, bo uczy dzieci koncentracji na opowiadaniu, rozumienia jego przekazu, a przede wszystkim - pobudza wyobraźnię i zachęca do kreatywności podczas wyrażania ruchem treści opowiadania czytanego lub mówionego przez nauczyciela.

METODA CARLA ORFFA

Carl Orff był niemieckim kompozytorem, który opracował metodę wychowania muzycznego. Celem jest rozwijanie u dzieci poczucia rytmu. Podobnie jak przy metodzie Labana, główny akcent podczas ćwiczeń opartych na łączeniu ze sobą ruchu, muzyki i słowa położony jest na innowację i kreatywność. Według twórcy tej metody muzyka wywodzi się ze słowa. Dlatego dzieci rytmizują słowa, poprzez układanie do nich melodii. Ćwiczący klaszczą, tupią, skaczą do muzyki, a także same tworzą muzykę przy pomocy instrumentów. Kastaniety, bongosy, kołatki, pudełka, grzechotki, talerze - wykorzystywane są instrumenty, którymi łatwo wystukiwać rytm. Orff zalecał również "instrumentalizowanie" ciała. Stąd tupanie, pstrykanie, stukanie. Niezwykle ważna jest improwizacja ruchowa. To dziecko wymyśla ruch do muzyki. Dzięki temu oprócz nauki budowy dzieła muzycznego, przedszkolaki ćwiczą koordynację w sposób twórczy.

GIMNASTYKA RYTMICZNA ALFREDA I MARIII KNISSÓW

Metoda Alfreda i Marii Kniessów – powstała w latach siedemdziesiątych w mieście Hanower w Niemczech. Jest to rodzaj gimnastyki rytmicznej, twórczej, utanecznionej, polegającej na nieustannym poszukiwaniu nowych form i rodzajów ruchu. Gimnastyka rytmiczna jest specyficzną metodą prowadzenia zajęć ruchowych z dziećmi. Bazuje na naturalnym, zrytmizowanym i ekspresyjnym ruchu. Metoda ta pozwala na rozwijanie poczucia rytmu, wrażliwości muzycznej, ekspresji twórczej, kształtowanie i doskonalenie koordynacji wzrokowo – słuchowo – ruchowej, orientacji w schemacie własnego ciała; harmonijne rozwijanie prawej i lewej strony ciała, stwarzanie sytuacji do poznania przez dziecko swoich możliwości ruchowych. Gniewkowski definiuje metodę Kniessów jako: „rodzaj gimnastyki twórczej utanecznionej, która polega na nieustannym poszukiwaniu nowych form i rodzajów ruchu – poprzez eksperymentowanie środkami ruchowymi, słownymi i wzrokowymi. Rezygnuje się w niej z dotychczas powszechnie stosowanych form i środków wychowania fizycznego. Eksponuje naturalne formy ruchowe, eliminując ścisłe. Nie stosuje się baletu, technik sportowych itp., chociaż ich interpretacja w formach taneczno – rytmicznych nie jest obca pokazowi.”

Gimnastykę rytmiczną Kniessów cechuje duża aktywność ćwiczących.

Głównymi elementami omawianej metody są:

- ruch,
- muzyka,

- rytm,
- przybory.

Wyżej wymienione elementy ze sobą współdziałają i wzajemnie się przenikają.

KINEZIOLOGIA EDUKACYJNA – CZYLI GIMNASTYKA MÓZGU WG. PAULA DENNISONA

Paul Dennison (amerykański pedagog) opracował metodę mającą na celu zintegrowanie pracy mózgu. Jego zdaniem, wiele problemów intelektualnych i emocjonalnych w życiu człowieka wynika ze złego współdziałania obu półkul mózgowych i z braku integracji między nimi. Aby człowiek miał pełny obraz otaczającego go świata niezbędna jest integracja prawej i lewej półkuli mózgowej, bo mózg jest narządem symetrycznym, ale każda półkula ma inne zadania. **Prawa półkula mózgu** jest to półkula odpowiedzialna za uczucia, prawdziwe wielowymiarowe uczenie się, ogólny ogłąd, percepcję przestrzeni, pamięć długotrwałą, intencje - czyli jest ona twórcza, emocjonalna, postrzegająca całość. **Lewa półkula mózgowa** (u osób praworęcznych) odpowiada zaś za: myśli, analizę, przypisywanie faktów, widzenie szczegółów, percepcję czasu, kontrolę nad słowem, porozumiewanie się werbalne, pamięć krótką - czyli jest ona logiczna i postrzega poszczególne elementy.

Zestaw ćwiczeń gimnastyki mózgu można podzielić na:

- I. Podstawowy schemat ćwiczeń wprowadzających,
- II. Ćwiczenia na przekraczanie linii środka,
- III. Ćwiczenia wydłużające,
- IV. Ćwiczenia energetyzujące.

METODA M. CH. KNILBÓW

Podstawowym założeniem tej metody jest fakt, iż dotyk dla rozwoju człowieka jest niezwykle ważny. „Dotyk i Komunikacja” opiera się na założeniu, że skóra ludzka jest najważniejszym kanałem sensorycznym, zaś doświadczenie dotyku jest pierwszym wrażeniem, jakiego doznajemy i ostatnim, które tracimy. Kontakt fizyczny rodzi się nie tylko z dotyku, powstaje także dzięki ruchowi. Przez kontakt fizyczny rozwijają się pierwsze ludzkie emocje i nawiązany zostaje kontakt z otaczającym światem. Liczne badania wykazały, że kontakt fizyczny ma ogromny wpływ na rozwój dziecka, jego zdrowie, aktywność i komunikację z otoczeniem, a także pewność siebie i poczucie własnej wartości.

Celem metody jest pomoc dzieciom z zaburzeniami w rozwoju w uzyskaniu wiedzy dotyczącej:

- ciała jako całości,
- poszczególnych części ciała i ich powiązań z innymi częściami,
- faktu, że różne części ciała mogą być używane w różny sposób.

DZIECIĘCA MATEMATYKA metoda E. Gruszczyk – Koleczyńskiej

Edyta Gruszczyk - Koleczyńska i Ewa Zielińska to autorki koncepcji "Dziecięca matematyka", której celem jest wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci, zwłaszcza w zakresie kształtowania pojęć matematycznych. Okres przedszkolny to czas otwierania się ciekawskich, dziecięcych oczu na świat, czas poznawania i doświadczania. To także okres wielkich

możliwości, które wymagają odpowiedniej stymulacji i bodźców potrzebnych do kształtowania czynności umysłowych. W edukacji matematycznej ważne jest aby mieć świadomość tego w jaki sposób dzieci w wieku przedszkolnym uczą się. Nie należy kształtować pojęć matematycznych przy pomocy słów, poprzez wyjaśnianie czy opowiadanie. Najważniejsze w edukacji matematycznej są osobiste doświadczenia dziecka.

Program edukacji matematycznej E. Gruszczyk – Kolczyńskiej ujmuje 12 kręgów tematycznych:

1. Orientacja przestrzenna.
2. Rytmy .
3. Kształtowanie umiejętności liczenia oraz dodawania i odejmowania .
4. Wspomaganie rozwoju operacyjnego rozumowania.
5. Rozwijanie umiejętności mierzenia długości .
6. Klasyfikacja .
7. Układanie i rozwiązywanie zadań arytmetycznych.
8. Zapoznanie dzieci z wagą i sensem ważenia.
9. Mierzenie płynów .
10. Intuicje geometryczne .
11. Konstruowanie gier przez dzieci .
12. Zapisywanie czynności matematycznych znakami (<, >, =, +, -).

METODA PROJEKTU

Metoda projektów jest metodą nauczania, która daje szansę wyboru aktywności dzieciom na różnym poziomie rozwoju, uczy zastosowania nowo nabytej wiedzy w praktyce i dzielenia się informacjami z innymi a także uczy pracy zespołowej i pobudza do myślenia.

W pracy metodą projektów najbardziej wartościowe dla dzieci jest uczenie poprzez działanie, bezpośrednie doświadczenie. Dzieci muszą przeżyć daną sytuację, a nie tylko o niej posłuchać lub zobaczyć ją na planszy. Wybór tematu musi być zależny od zainteresowań dzieci i odnosi się do ich doświadczeń życiowych.

BAJKOTERAPIA

Bajkoteria jest jedną z metod terapii wykorzystywaną do pracy z dziećmi. Jej celem jest lepsze zrozumienie dziecka oraz jego problemu. Dostarczenie mu wiedzy oraz pozytywnych wzorców zachowania, sprawia, że dziecko poznaje różne sposoby myślenia jak i działania dzięki czemu potrafi sam stawić czoła problemom.

Bajkoteria jest częścią biblioterapii (grec. bibliion- książka). Zdaniem Wity Szulc biblioterapia "polega na wykorzystaniu materiałów czytelniczych polecanych przez osobę mającą intencje terapeutyczne wobec osób skłopotanych z powodu problemów natury medycznej, psychologicznej lub społecznej". Biblioterapia przeznaczona jest również dla osób zdrowych, dzięki niej dziecko poznaje otaczający go świat, historie, obyczaje narodów. Pogłębia swoje zainteresowania w dziedzinie, która go interesuje. Rozwija swoją wyobraźnię, utożsamia, identyfikuje się z bohaterem. Książka sprawia, że uwalniają się różnego rodzaju emocje i przeżycia, a co za tym idzie wzrasta chęć poznawania wciąż nowych rzeczy. Terapia ta pozwala odreagować różnego rodzaju napięcia psychiczne oraz spojrzeć na swój problem z innej strony.

TECHNIKI PARATEATRALNE

Źrama - polega na zaangażowaniu się w fikcyjną sytuację, wczucie się w postać, rzecz, bycie nią i działanie jako ona. W dramacie każdy odnosi sukces, wszystkie role są ważne. Pracując z dziećmi metodą dramy ułatwia się im współpracę, wchodzenie we wzajemne korelacje.

Dzieci stają się otwarte, pewne siebie, chętne do wzajemnej pomocy. Działalność uczestników dramy oparta jest na ekspresji i spontanicznych reakcjach emocjonalnych.

Drama pełni funkcje:

- aktywizującą uczestników,
- integrującą,
- poznawczą.

Pantomima-łączy ruch, gest, mimikę. Pozwala na ujawnienie uczuć, emocji. Uaktywnia wyobraźnię osoby prezentującej pantomimę, a także odbiorcy. Pantomima jest przedstawieniem niemym, a dominującymi środkami wyrazu są ruch, gesty oraz mimika twarzy. Dzięki temu pantomima eksploatuje komunikację niewerbalną.

Źatrzyk kukiełkowy-dzieci samodzielnie wykonują kukielki stosowane wielokrotnie do różnych sytuacji. Kukielki mogą być wykonane z: warzyw i owoców, z drewnianych łyżek, z patyków, z włóczki, z drutu itp. Scenariusz przedstawienia może być określony tylko w najogólniejszych zarysach. Po zakończeniu zabawy można z dziećmi omówić, dlaczego sytuacja rozwinęła się tak, a nie inaczej itp.

Źatrzyk wyboru- aktorami są same dzieci. Nauczyciel wybiera jedno dziecko i określa jego rolę w sytuacji, którą wcześniej wspólnie ustalili z dziećmi. Dziecko samo dobiera sobie współaktorów i powierza im role. W tego typu zabawie nauczyciel musi bardzo dokładnie kontrolować rozwój sytuacji i ewentualnie zapobiegać drastycznym momentom.

METODY WSPOMAGAJĄCE NAUKĘ CZYTANIA I PISANIA

METODA DOBREGO STARTU

Magdy Bogdanowicz

Założeniem Metody Dobrego Startu jest jednoczesne rozwijanie funkcji językowych, funkcji spostrzeżeniowych: wzrokowych, słuchowych, dotykowych, motorycznych i kinestetycznych (czucie ruchu), oraz współdziałania między tymi funkcjami, czyli integracji percepcyjno – motorycznej. Są to funkcje, które leżą u podstaw złożonych czynności czytania i pisania. Usprawnienie w tym zakresie, jak również kształtowanie lateralizacji (ćwiczenia ustalenia ręki dominującej) i orientacji w prawej i lewej stronie ciała jest wskazane dla dzieci przygotowujących się do nauki czytania i pisania, natomiast jest niezbędne dla dzieci, u których występują opóźnienia rozwoju tych funkcji. Ćwiczenia prowadzą do większej harmonii rozwoju psychoruchowego: wyższego poziomu rozwoju i współdziałania funkcji intelektualnych (mowy, myślenia) i instrumentalnych (sposstrzeżeniowo – ruchowych). Zajęcia z dzieckiem przedszkolnym, prowadzone Metodą Dobrego Startu odbywają się w formie zespołowej.

ZABAWY GRAFOMOTORYCZNE

W atrakcyjny sposób wprowadzają dzieci do nauki pisania i aktywizują w zakresie:

- usprawniania motoryki małej i koordynacji wzrokowo- ruchowej;
- doskonalenia koncentracji uwagi przez dłuższy czas;
- usprawniania analizatora wzrokowego oraz orientacji w przestrzeni.
- rozładowywania napięcia emocjonalnego i mięśniowego.

„ODMIENNA METODA NAUKI CZYTANIA WEDŁUG IRENY MAJCHRZAK”

Odmienna metoda nauki czytania należy do innowacyjnych projektów edukacyjnych, zatwierdzonych przez MENiS. Pozwala na wczesne kształcenie umiejętności czytania zarówno w aspekcie technicznym, jak i semantycznym. Kształcenie sztuki czytania z pełnym rozumieniem tekstu rozpoczyna się już z dziećmi trzyletnimi. Nauczyciel prowadząc zabawy i gry prowokuje dziecko do odkrywania na drodze samodzielnego rozumowania logiki alfabetycznego szyfru. Początkiem jest imię dziecka, które staje się słowem otwierającym świat pisma.

Etap pierwszy - inicjacja

Inicjacja jest magicznym gestem symbolizacji. Dzięki temu przeżyciu dziecko wie, że może być wyrażone za pomocą liter – może być „napisane” i „przeczytane”. W akcie inicjacji otrzymuje ogromny ładunek wzruszeń i wiedzy.

Etap drugi – ściana pełna liter

Na ścianie zostaje umieszczony alfabet, wszystkie litery – duże, małe, drukowane, pisane. Jest to wizualny system dydaktyczny – „Ściana pełna liter”. W jego skład wchodzi alfabet i wizytówki dzieci, które są nieocenioną pomocą przy przekazywaniu i przyswajaniu sobie zasad polskiej pisowni.

Etap trzeci – nazywanie świata

„Nazywanie świata” należy rozumieć jako akt nadawania przedmiotom z otoczenia ich symbolicznych pisemnych reprezentacji. Światem jest najpierw sala przedszkolna i wszystko, co się tam znajduje. Potem rozszerza się zakres i światem jest dom, rośliny, zwierzęta, itd. „Nazywanie świata” polega na dopasowaniu nazw do otaczających dziecko przedmiotów. To gra, w której dziecko za pomocą wyrazów ćwiczy ciągle na nowo rozpoznawanie kształtów i brzmienia liter alfabetu w różnych kombinacjach.

Etap czwarty – sesje czytania

Dominującą formą tego etapu są gry czytelnicze. Mogą przybierać formy zabaw polegających na:

- dopasowywaniu wyrazów (później zdań) do odpowiadających im ilustracji;
- inscenizacji np. „oto lala, która siedzi u lekarza”;
- wykonywaniu poleceń nauczyciela napisanych na kartce;
- odczytywaniu zagadek i udzielaniu odpowiedzi w formie słownej lub plastycznej;
- układaniu zdań w historyjki, opowiadania;

TECHNIKI RELAKSACYJNE

MASAŻ RELAKSACYJNY

Masaż relaksacyjny będący jedną z technik relaksacyjnych opiera się na zabawie bazującej na naturalnej aktywności dziecięcej, służy pogłębianiu kontaktów pomiędzy dziećmi i dorosłymi, odprężaniu i wspólnemu przeżywaniu radości. Podczas tego typu zabaw używany jest spowolniony ruch i gesty: głaskania, kołysania, drapania, itp. Są to spontaniczne ruchy, pomagające w odpędzeniu zmartwień, napięć, zwiększeniu pewności siebie. Masaż relaksacyjny wymaga od dzieci osobistego zaangażowania, wspomaga i ćwiczy koncentrację. Jego głównym celem jest łagodzenie wewnętrznych napięć, zmniejszenie stresu, stworzenie warunków sprzyjających odprężeniu, rozwijanie twórczej wyobraźni.

MUZYKA RELAKSACYJNA

Jest ona najprostszą a zarazem bardzo skuteczną formą kształtowania pozytywnych emocji wśród dzieci polegającą na słuchaniu krótkich utworów lub fragmentów odpowiednio dobranej muzyki artystycznej, poważnej. Muzyka relaksacyjna ma bardzo duży wpływ na zdrowie i dobre samopoczucie. Pozwala ona zredukować stres, lęki, depresje. Bardzo ważna w doborze muzyki do ćwiczeń jest tonacja, tempo, oraz czynniki psychologiczne, fizjologiczne i estetyczne, po to by spowodować różnorodne reakcje słuchowe, fizyczne i emocjonalne.

MUZYKOTERAPIA

Opiera się na różnych formach aktywności muzycznej, takich jak:

- zabawy ze śpiewem doskonalące aparat oddechowy, fonacyjny i artykulacyjny, a także słuch fonematyczny;
- gra na instrumentach usprawniająca czynności manualne, koordynację słuchowo-wzrokowo- ruchową, doskonaląca pamięć i zachęcająca do twórczego działania.

Muzykoterapia może być wykorzystywana zarówno w pracy indywidualnej, jak i grupowej gdyż dostarcza dzieciom radości z obcowania z muzyką i rozwija uzdolnienia muzyczne dzieci.

ZABAWY PALUSZKOWE

Zabawy te odbywają się w atmosferze wesołej, radosnej zabawy. Nastawione są na bezpośredni kontakt ciałem drugiej osoby, przez co dziecko uczy się wchodzić w relacje z innymi ludźmi i włącza do wspólnej zabawy. Podczas mówienia np. rymowanki, pokazujemy dziecku ruchy i wykonujemy je razem z nim, dotykając jego ciała. Te proste wierszyki wzmocnione intonacją, poparte gestem i dotykiem przyciągają uwagę dziecka i dostarczają mu wiele radości. Można je realizować wspólnie z rodzicami i dziećmi np. podczas zajęć adaptacyjnych i integracyjnych czy relaksacyjnych.

TECHNIKI PLASTYCZNE

Rozwijają sprawność manualną, koordynację wzrokowo- ruchową i wpływają uspokajająco na system nerwowy. Najbardziej popularne techniki plastyczne to:

- rysowanie kredkami świecowymi, węglem, i tuszem na kartonie i papierze , a także pastelami suchymi i tłustymi;
- malowanie farbami plakatowymi, akwarelami na kartce, kartonie mokrym, folii, szkłe;
- kleksografia;
- orgiami przestrzenne i płaskie;
- wydzieranie z kolorowego papieru i gazet;
- lepienie z gliny, Modliny, masy solnej i papierowej;
- stemplowanie m.in. pieczętkami z kartofla.

Techniki pracy z małymi dziećmi w zakresie metod aktywizujących kształtują umiejętności interpersonalne, takie jak współdziałanie i porozumiewanie się. Wdrażają do przezwycięzania napotkanych przeszkód, doprowadzania pracy do końca, a więc osiągnięcia zamierzonego celu. Prowokują do twórczego myślenia i dostarczają radości ze spontanicznego działania.

ZABAWY BADAWCZE

Zakładają rozwijanie aktywności poznawczej dziecka poprzez organizowanie warunków do prowadzenia działań badawczych, rozwijaniu zainteresowań poznawczych, do czerpania radości w odkrywaniu nowego. Dzieci :

- aktywnie uczestniczą w zabawach badawczych (oglądają, poszukują, obserwują, porównują , badają i eksperymentują);
- poszerza zasób wiadomości dotyczących świata przyrody, techniki;
- dokonuje analizy postawionego problemu; podejmuje próby formułowania wniosków;
- poszerza zainteresowania dzieci w oparciu o ich własne doświadczenia, eksperymenty i zabawy o charakterze badawczym;
- kształtuje postawy aktywnego zainteresowania otaczającym światem ;
- dostrzega i formułuje zależności pomiędzy przyczynami, a skutkami zdarzeń ;
- rozwija uczucia intelektualne (ciekawość, zainteresowania, przyjemność i zadowolenie z odniesienia sukcesu po dokonaniu odkrycia);
- przestrzega ustalonych zasad zachowania i bezpieczeństwa w zabawie;
- rozwija umiejętności współdziałania w grupie podczas rozwiązywania problemów badawczych.

